

Ülésnap	Napirend	Felszólaló
2011. május 24.	Az Állami Számvevőszékről szóló törvényjavaslat általános vitájának folytatása és lezárása - T/3109	Domokos László elnök

DOMOKOS LÁSZLÓ, az Állami Számvevőszék elnöke:

„Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Tisztelt Országgyűlés! Engedjék meg, hogy felszólalásomat azzal kezdjem, hogy az Állami Számvevőszék elnökeként köszöntsem a parlament előtt lévő törvénytervezetet. Meggyőződésem, hogy a javaslat elfogadása esetén a Számvevőszék hozzá tud majd járulni a jól irányító államhoz vagy ahogy másképp mondani szoktuk, a jó kormányzáshoz, a takarékos állam-pénzügyekhez, a közpénzekkel és a nemzeti vagyonnal való felelős gazdálkodáshoz, megerősített függetlenséggel, kibővített jogosítványokkal és átláthatóbb működéssel.

Az állami pénzügyek utóbbi években tapasztalt krónikus romlása megköveteli, hogy új pilléreket kapjon a közpénzek felhasználásának ellenőrzése, ami az intézményrendszer megerősítését feltételezi. Az Állami Számvevőszékről szóló új törvény azt a célt szolgálja, hogy a Számvevőszék eredményesebben tudja elvégezni munkáját, a számvevők eredményesebben tudjanak dolgozni, azaz az eddiginél is hatékonyabban tudjanak fellépni az adófizetők pénzének és vagyonának védelme érdekében.

A törvénytervezet előkészítésében az Országgyűlés gazdasági és informatikai bizottságának felkérésére az Állami Számvevőszék is részt vett. Külön öröm és megtiszteltetés, hogy a javaslat arról tanúskodik, hogy a tervezetet benyújtó bizottság figyelembe vette a Számvevőszék több mint húszéves tapasztalatait és az ÁSZ felvetéseit.

A törvénytervezet három olyan területen ígér komoly megújulást, amelynek fontosságára a Számvevőszék is felhívta korábban a figyelmet: a számvevőszéki jogosítványok, a függetlenségi garanciák, valamint az átláthatóság területeiről van szó. Az új jogszabály abból indul ki, hogy véget kell vetni a következmények nélküli jelentések időszakának, meg kell erősíteni a számvevőszéki munka kormánytól való füg-

getlenségét, egyáltalán a végrehajtó hatalomtól való függetlenségét, illetve egyértelművé kell tenni, hogy a számvevők megállapításait joga van megismerni minden érintettnek, különös tekintettel az állami döntéshozókra, a közpénzügyekért felelősséget viselőkre, de minden adófizető magyar állampolgárnak is.

Az Állami Számvevőszékről szóló törvény 1989-ben lépett hatályba, az azóta eltelt több mint két évtized pedig rámutatott, hogy az eddigi jogi szabályozás jelentősen nehezítette a számvevőszéki jelentések hasznosulását. Ezt az okozza, hogy az ellenőrzöttek gyakorlatilag jogi következmények nélkül megtagadhatták az együttműködést a számvevőkkel, illetve az sem járt szankciókkal, ha a jelentések ajánlásait figyelmen kívül hagyták. Arra is volt példa, hogy a Számvevőszék munkatársai egyszerűen nem kapták meg az ellenőrzöttektől az ellenőrzéshez szükséges dokumentumokat, ami lehetetlenné tette az ellenőrzés lefolytatását.

Tisztelt Ház! A törvényjavaslat orvosolja ezt a problémát, a tervezet elfogadása estén a Számvevőszék a jelenleginél érezhetően erősebb jogosítvánnyal rendelkezik majd. Bár a tervezet megtartja a hivatali típusú számvevőszéki jelleget, de az eddigiekkel szemben a Számvevőszékekkel való együttműködést kötelezővé teszi, annak elmulasztását pedig szankcionálja. A törvénytervezet a korábbi törvény megengedő szabályaival szemben konkrét cselekvést előíró rendelkezéseket tartalmaz, amelyekhez szoros határidőket rendel.

Az Állami Számvevőszék erejét fokozottan növeli, hogy a számvevőszéki ellenőrzéssel kapcsolatos kötelezettségek megszegéséért a jövőben akár három évig terjedő szabadságvesztés is kiszabható lesz a bíróság által. Ez egyértelműen javítja az ellenőrzések hatékonyságát, és ezáltal lehetővé teszi, hogy a Számvevőszék elősegítse a felelős állami gazdálkodást, és a pazarlással, illetve az esetleges visszaélésekkel szembeni fellépést.

Ahhoz, hogy a Számvevőszék hatékonyan végezhesse a munkáját, átlátható ellenőrzési folyamatra és letisztult belső szervezeti struktúrára van szükség. A javaslat mind a két területen komoly előrelépést jelent. Az Országgyűlés előtt lévő törvényjavaslat rögzíti a jelentések nyilvánosságát, a költségvetési fejezet felügyeletét ellátó szerv vezetőjének jogosítványait pedig a főtitkártól újra visszarendeli az elnökhöz, azaz egységesíti az ÁSZ irányítását.

Tapasztalataink már korábban is egyértelművé tették, hogy a Számvevőszék hatékony munkavégzéséhez az intézmény függetlenség-

gének megerősítése szükséges. A javaslat komoly előrelépést jelent ebből a szempontból. A törvénytervezet szerint az Állami Számvevőszék költségvetése nem csökkenhet nominális értelemben egyik évről a másikra, pluszfeladatot törvény pedig csak úgy adhat a Számvevőszéknek, hogy az ehhez szükséges pénzügyi fedezetet is biztosítja. Ez azért fontos, mert így pénzügyi értelemben nem lehet ellehetetleníteni az ellenőrzést, a mindenkori kormánynak nem lesz lehetősége arra, hogy esetleg pénzügyi nyomást gyakoroljon a számvevőszéki munkára.

Tisztelt Országgyűlés! A pénzügyi függetlenséget garantálja az is, hogy a számvevői illetményalap elszakad a köztisztviselői illetménytől. A javaslat a szigorú összeférhetetlenségi szabályoknak alávetett számvevők keresetét a nemzetgazdasági havi átlagos bruttó kereset függvényében határozza meg. Az illetményalap változása ezzel automatikussá válik, azaz a kormánynak nincs lehetősége annak befolyásolására. A kormányzattól független bérstruktúrának azért van jelentősége, mert így az ellenőröknek nem kell saját pénzügyi helyzetüket féltve dolgozniuk, azaz bátrabban mutathatnak rá a hiányosságokra és a pazarló gyakorlatokra.

A függetlenség garanciája továbbá, hogy a javaslat szerint az Állami Számvevőszék az általa végzett ellenőrzések szakmai szabályait, módszereit maga alakítja ki. A törvénytervezet elismeri, hogy az ellenőrzés módszertana egy folyamatosan változó, bővülő szakmai ismeretanyag, amelyre jelentős hatással vannak az időszakonként közzétett, egyre részletesebb nemzetközi sztenderdek is, amelyek az INTOSAI keretében kerülnek meghirdetésre.

Az ellenőrzési módszerek szabad alakítása azért fontos, mert ezzel a Számvevőszék rugalmasabbá válik, így egyszerűbben és gyorsabban tud reagálni új helyzetekre, új problémákra, új kihívásokra.

Így tud mindig aktuálisan megfelelni az alaptörvényben elvártnak, miszerint az Állami Számvevőszék ellenőrzéseit a törvényességi, célszerűségi és eredményességi szempontok szerint végzi. A rugalmasságot és a működés hatékonyságát szolgálja az is, hogy a Számvevőszék elnökének a törvénytervezet jelentős szervezetalakítási szabadságot biztosít. A tervezet kiemelt helyen kezeli az átláthatóság kérdését, és rögzíti, hogy az Állami Számvevőszék összes jelentése nyilvános. Ez azt is biztosítja, hogy az ellenőrzések a nyilvánosság számára megismerhetők legyenek, és így is hozzájáruljanak a közpénzekkel és a nemzeti vagyonnal való felelős gazdálkodáshoz.

Az átláthatóság a számvevőszéki munka hasznosulásának alapkövetelménye. A jelentések és az ellenőrzési tapasztalatok ugyanis elsősorban a nyilvánosságon keresztül hatnak. Ugyanebbe az irányba mutat az a rendelkezés is, hogy az önkormányzat vezetője köteles az önkormányzatra vonatkozó jelentést a képviselő-testülettel megismertetni - ez azt jelenti, hogy nem lesz lehetőség a jelentések, az esetleges kritikák és javaslatok eltitkolására. A nyilvánosság és az átláthatóság jelentőségét az is növeli, hogy demokratikus társadalmakban az adófizető állampolgároknak joguk van az állami vagyon és a közpénzek kezelésével kapcsolatos információkhoz, a közhatalom gyakorlóit többek között épp ebből a szempontból ítélik meg. A Számvevőszék jelentéseinek nyilvánossága tehát a demokratikus berendezkedést is erősíti, így alapvető társadalmi érdek.

Tisztelt Országgyűlés! Jogos elvárás a Számvevőszékkel szemben, hogy a törvény szerint az Országgyűlés legfőbb pénzügyi és gazdasági ellenőrző szerve jó példát mutasson a többi állami intézménynek. Az ÁSZ küldetésének tekinti, hogy előmozdítsa a közpénzügyek átláthatóságát, rendezettségét, és ezt nemcsak szilárd szakmai alapon álló, értékteremtő ellenőrzéseivel teszi, hanem saját működésének és munkájának átláthatóvá tételével is. A törvényjavaslat is ezt a célt segíti elő, amikor kiköti, hogy a jelentések nyilvánosságát kizárólag államtitok védelme érdekében lehet korlátozni. Az új törvénytervezet ugyanabba az irányba mutat, amerre a Számvevőszék a törvény adta lehetőségek között eddig is haladt. A jelenleg hatályos szabályozás adta lehetőségekkel már eddig is élt a Számvevőszék.

Elnökként saját hatáskörömben döntöttem arról, hogy a számvevői jelentések is legyenek nyilvánosak a jövőben, miközben korábban nem volt ilyen kötelezettség. A hatékonyság javítását célozta az is, hogy az Állami Számvevőszék ma már megújított kockázatelemzési módszerrel választja ki az ellenőrzött kormányzatokat, azaz ott ellenőrizz, ahol ezt a kockázatok indokolják. Korábban ez nem így volt, az ellenőrzéseket egy statikus, kiszámítható és ezért a változásokra reagálni képtelen rendszer szerint ütemezték. A kincstári adatokra alapozott kockázatelemzéseken túl tervben van egy monitoringrendszer kiépítése is, amely alkalmas lesz a komoly adósságproblémákkal küzdő önkormányzati szféra pénzügyi kockázatainak rendszeres feltárására és jellemzésére.

Tisztelt Ház! Az új törvénynek azt a célt kell szolgálnia, hogy legyen súlya a Számvevőszék jelentéseinek. Az Országgyűlés gazdasági és informatikai bizottsága által beterjesztett tervezet megfelel ennek az

elvárásnak. Amennyiben a parlament elfogadja az új számvevőszéki törvényt, akkor egy szigorú, következetes, átláthatóan működő, független, hatékony és közérthető Számvevőszék feltételeit teremti meg.

Köszönöm a megtisztelő figyelmüket.”